18 Satakunta

18.1 Kuntatyypit ja kulttuuripalvelujen sijainti

Satakunnan 21 kuntaa muodostavat kolme seutukuntaa. Väkiluvultaan Satakunta on maan seitsemänneksi suurin maakunta. Satakunnan maakuntakeskus ja väkiluvultaan maakunnan suurin kaupunki on Pori, jonka lisäksi muita maakunnan kaupunkimaisia kuntia ovat Rauma ja Harjavalta.

Satakunnassa on kuusi kuntaa, joissa ei ole tarjolla kartassa 18.1 tarkasteltavia kulttuuripalveluja: Eurajoki, Jämijärvi, Köyliö, Lavia, Merikarvia ja Siikainen. Kaikki näistä kunnista ovat tyypiltään maaseutumaisia. Vain kahdella, Eurajoella ja Merikarvialla, on naapurinaan runsaasti tarkasteltavia palveluja tarjoava, kaupunkimainen kunta.

Valtaosa Satakunnan valtionosuuslaitoksista toimii Porissa ja Raumalla (Kartta 18.1). Valtionosuusmuseoita sijaitsee Raumalla kolme ja Porissa kaksi. Maakunnan kolmannessa kaupunkimaisessa kunnassa Harjavallassa toimii yksi valtionosuusmuseo. Yksi museo sijaitsee myös taajaan asutussa Kankaanpäässä. Valtionosuusteattereita ja -orkestereita toimii vain Porissa (Porin teatteri ja Pori Sinfonietta) ja Raumalla (Rauman kaupunginteatteri).

Kuten valtionosuuslaitoksia, myöskään valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia ei toimi maakunnan maaseutumaisissa kunnissa. Porissa järjestetään kahta ja Harjavallassa, Kokemäellä sekä Raumalla yhtä valtionavustusta saavaa tapahtumaa. Tarkasteltavat tapahtumat ovat Kokemäkeä lukuun ottamatta keskittyneet kaupunkimaisiin kuntiin.

Taiteen perusopetuksen päätoimipisteet ovat keskittyneet asukasluvultaan maakunnan suurimpaan kuntaan Poriin, jossa päätoimipisteitä toimii seitsemän.

Taulukko 18.1.

SATAKUNTA	
Kuntien lukumäärä	Kaupunkimaiset: 3 kpl Taajaan asutut: 6 kpl Maaseutumaiset: 12 kpl Yhteensä: 21 kpl
Väkiluku	227 031
Väestötiheys	28,5 as./km²
Kokonaispinta-ala	11 636,9 km²
Valtionosuuslaitokset	Valtionosuusmuseot: 7 kpl (32 433 as./museo) Valtionosuusteatterit: 2 kpl (113 515 as./teatteri) Valtionosuusorkesterit: 1 kpl (227 031 as./orkesteri)
Valtionavustusta saavat valtakunnalliset kulttuuritapahtumat	4 kpl (Satasoitto-tapahtuma sekä Harjavallassa että Kokemäellä) (56 758 as./tapahtuma)
Taiteen perusopetuksen päätoimipisteet	16 kpl (14 189 as./päätoimipiste)
Taiteen aluekeskukset	2 kpl
Alueellinen taidetoimikunta	Satakunnan taidetoimikunta (Pori)
Kulttuuritoimialan työllisten osuus alueen kaikista työllisistä (%)	2,73 %

Kaupunkimaisessa Rauman kunnassa sekä maaseutumaisissa Kankaanpäässä ja Huittisissa taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä sijaitsee kussakin kaksi. Valtaosa taiteen perusopetuksen päätoimipisteistä sijaitsee kaupunkimaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa.

Taiteen aluekeskuksia toimii Satakunnassa kaksi: Satakunnan Elävän Kuvan Keskus ry:n (SEKK) ja Porin lastenkulttuurikeskus. Porin lastenkulttuurikeskus on verkostoitunut Taikalamppu-lastenkulttuuriverkoston yhteistyössä usean Satakunnan kunnan kanssa. Taidetoimikuntana maakunnan alueella toimii Satakunnan taidetoimikunta.

18.2 Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti

Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat vuonna 2009 Satakunnan kunnista korkeimmat muissa kuin maakunnan kaupunkimaisissa kunnissa (Kartta 18.2). Kaupunkimaisista kunnista nettokustannukset olivat korkeimmat Raumalla (13 €/asukas), kun kaikista maakunnan kunnista nettokustannukset olivat korkeimmat Eurajoella (27 €/asukas).

Eurajoki kuuluu niihin kuuteen kuntaan, jossa ei ole tarjolla kartoissa 18.1 ja 18.2 tarkasteltavia kulttuuripalveluja. Muista Eurajoen kaltaisista, tarkasteltavalta palvelutarjonnaltaan suppeista kunnista yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat muita korkeammat Jämijärven ja Siikaisten kunnissa (nettokustannukset 12 €/asukas). Sen sijaan Lavian, Kiikoisten ja Köyliön kunnissa tarkasteltavat nettokustannukset olivat varsin matalat.

Kaikkiaan yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Satakunnassa verraten matalat: Satakunnan kuntien asukaskohtaisten nettokustannusten keskiarvo oli 8,4 €/asukas, kun kaikkien maan kuntien keskiarvo oli 11,6 €/asukas.

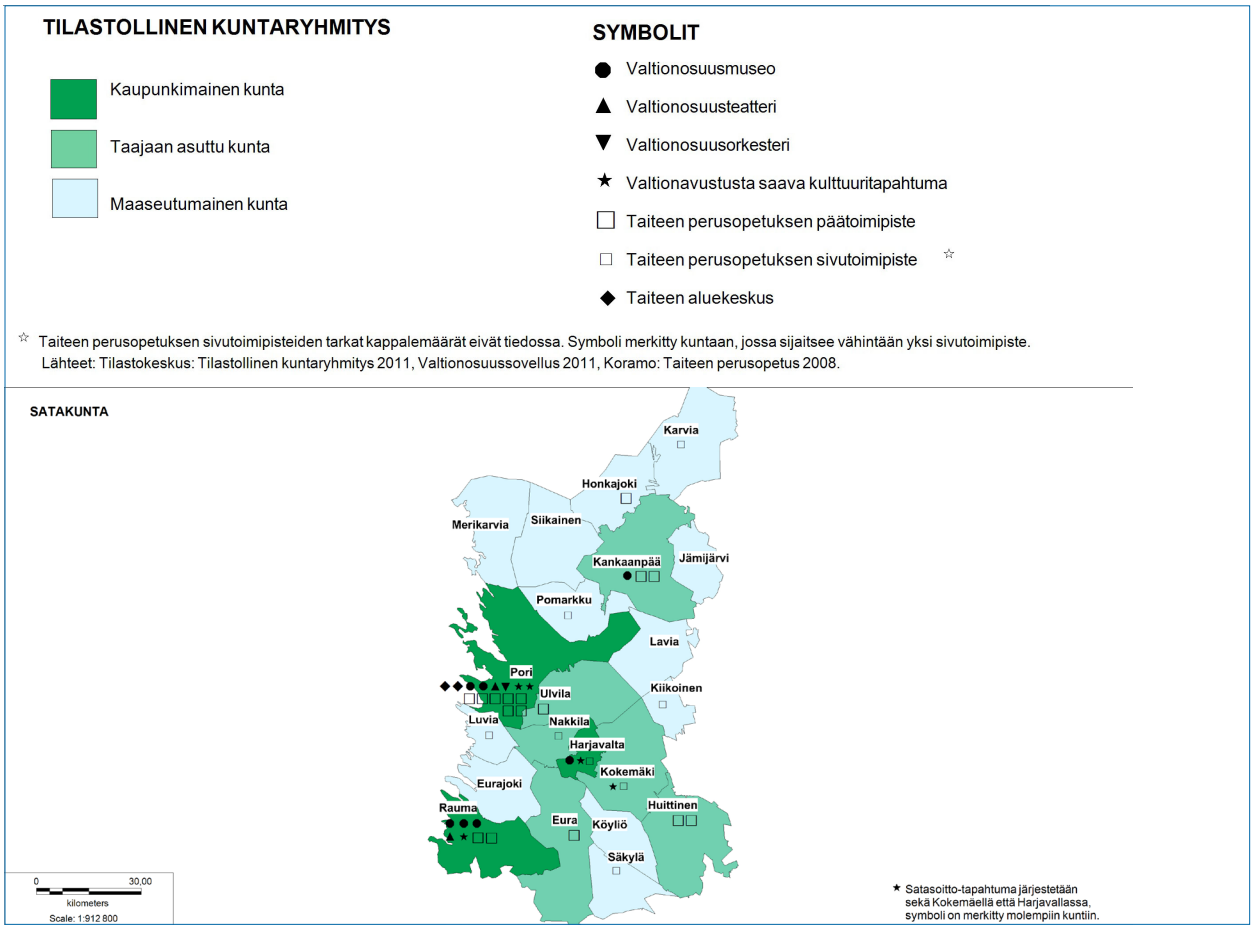

Kartta 18.1. Kulttuuripalvelujen sijainti kuntatyypeittäin Satakunnassa

18.3 Valtionosuuslaitosten (museot, teatterit, orkesterit) sijainti

Suurin osa Satakunnan valtionosuuslaitoksista toimii maakuntakeskus Porissa ja asukasluvultaan toiseksi suurimmassa kaupungissa Raumalla (Kartta 18.3). Näissä kahdessa kunnassa asuu yli puolet koko maakunnan asukkaista. Eniten Satakunnassa toimii taidemuseoita ja kulttuurihistoriallisia museoita. Valtionosuusmuseoita sijaitsee Porin ja Rauman ohella asukasluvultaan maakunnan viidenneksi suurimmassa Kankaanpäässä ja kahdeksanneksi suurimmassa Harjavallassa. Satakunnan lähikunnista Sastamalassa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa sijaitsee kussakin yksi valtionosuusmuseo, joka on saavutettavissa tarkasteluetäisyydellä osasta Satakunnan kuntia.

Valtionosuusmuseoiden saavutettavuutta kuvaavat kehät kattavat valtaosan Satakunnan kunnista (Kartta 18.4). Valtionosuusteattereiden ja -orkestereiden alueellinen saavutettavuus on suppeampi: niiden palvelut ovat 30 kilometrin säteellä saavutettavissa lähinnä Porin ja Rauman naapurikunnista (Kartat 18.5 ja 18.6). Käytännössä alueellisten valtionosuuslaitosten palveluita on maakunnan kunnissa tarjolla kartalla esitettyä kattavammin: Porin kaupunki/Pori Sinfonietta sai vuonna 2011 opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää avustusta alueelliseen konserttitoimintaan. Avustusta myönnetään valtionosuuden piirissä oleville alueellisesti merkittäville teattereille ja orkestereille muun muassa kiertuetoiminnan järjestämiseen.

18.4 Valtionavustusta saavien valtakunnallisten kulttuuritapahtumien sijainti

Useita valtionavustusta saavia kulttuuritapahtumia järjestetään maakunnan kunnista Porissa (Pori Jazz ja Lainsuojattomat -teatterifestivaali) (Kartta 18.7).

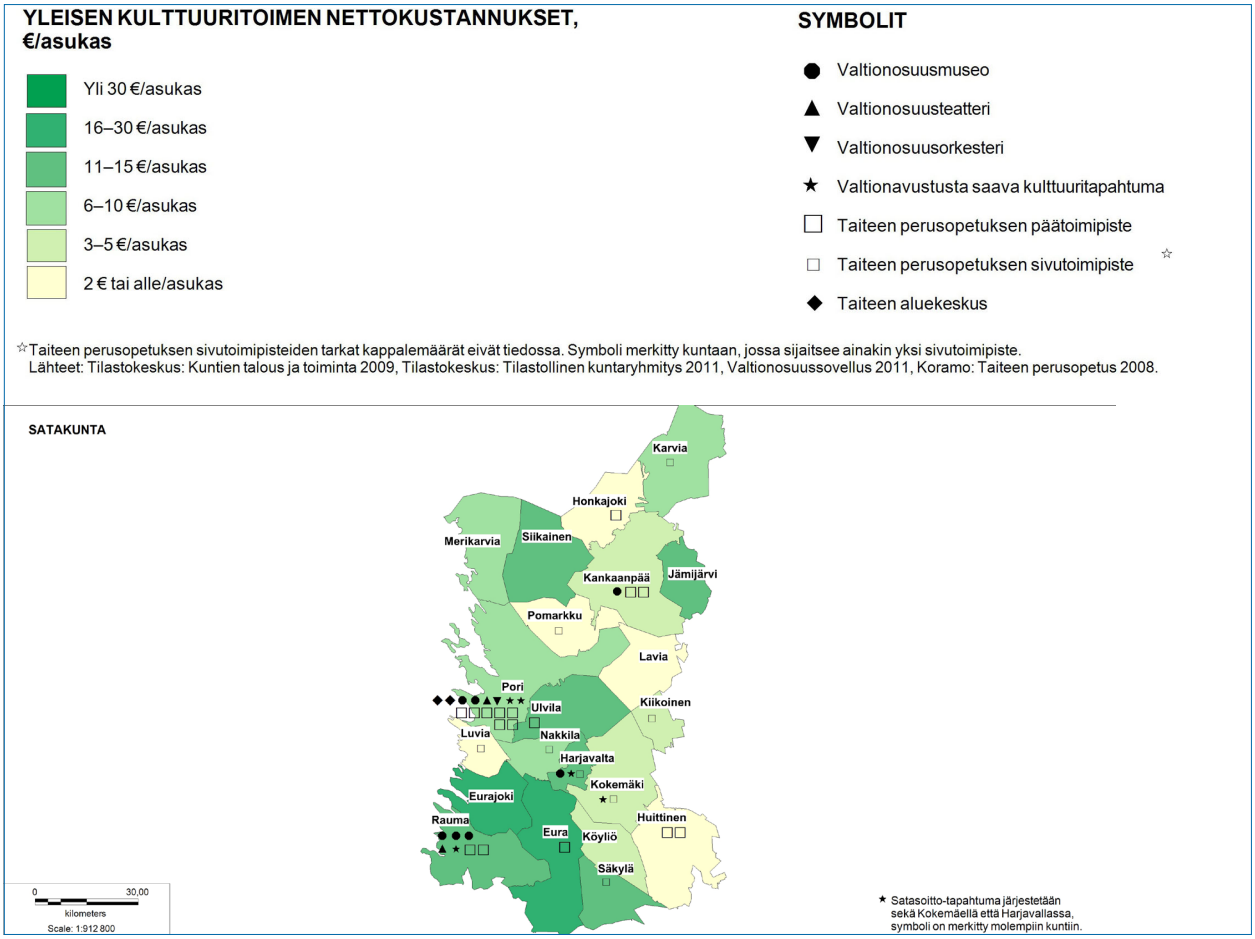

Kartta 18.2. Yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset ja kulttuuripalvelujen sijainti

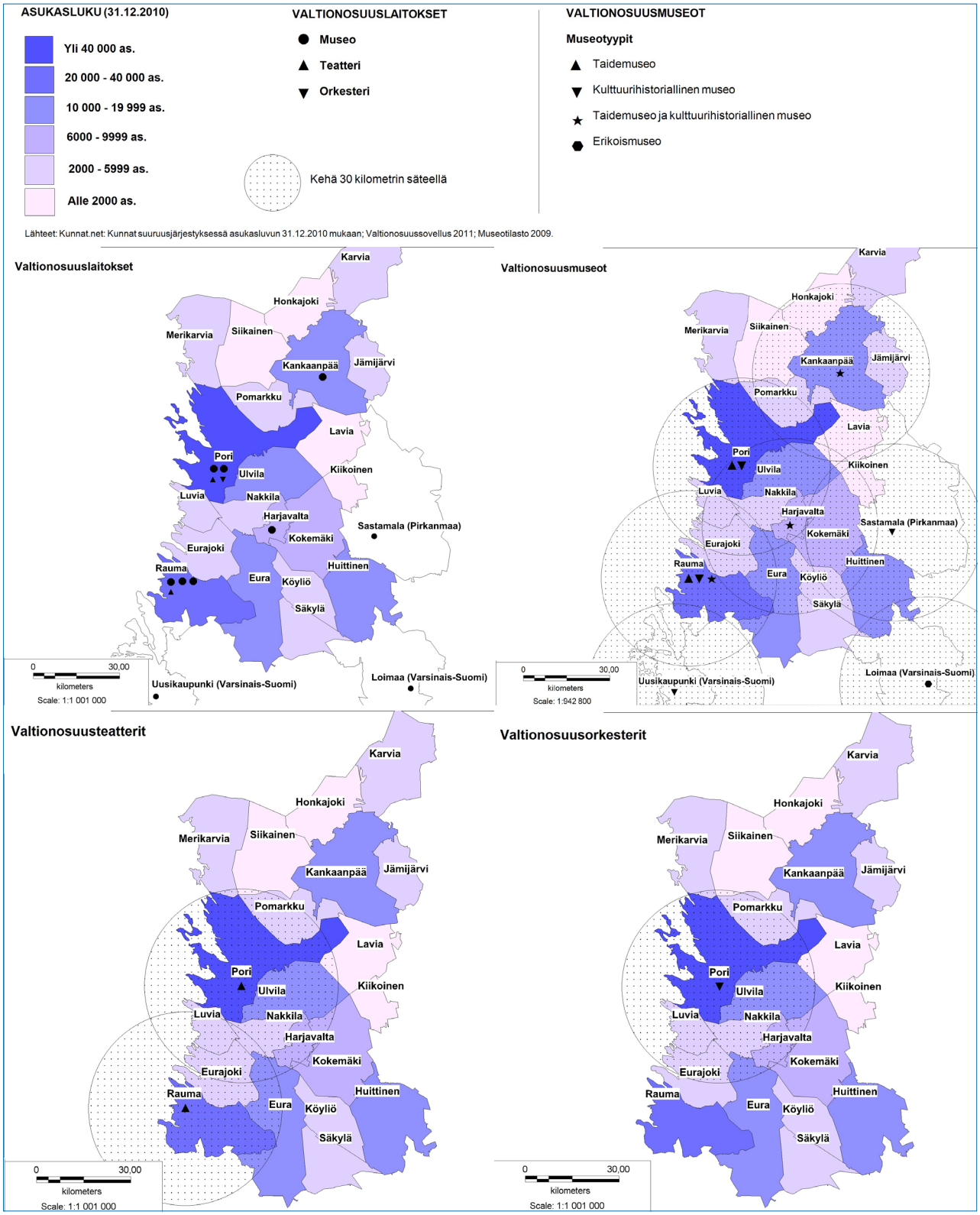

Kartat 18.3–18.6. Asukkaat sekä valtionosuuslaitokset Satakunnassa ja lähikunnissa: 18.3) kaikki valtionosuuslaitokset, 18.4) valtionosuusmuseot 30 kilometrin säteellä, 18.5) valtionosuusteatterit 30 kilometrin säteellä sekä 18.6) valtion-osuusorkesterit 30 kilometrin säteellä

Muissa maakunnan kunnissa tapahtumia järjestetään Harjavallassa ja Kokemäellä (Satasoitto) sekä Raumalla (Rauman Festivo -musiikkipäivät)[25]. Satakunnan valtionavustusta saavat kulttuuritapahtumat sijoittuivat maakunnan keski- ja eteläosiin.

Pohjois-Satakunnassa ei tarkasteltavia tapahtumia järjestetä, mutta lähikuntien tapahtumatarjonta on saavutettavissa osasta maakuntarajalla sijaitsevia kuntia (Kartta 18.8). Lähikunnista yhtä valtionavustusta saavaa kulttuuritapahtumaa järjestetään Kauhajoella (Etelä-Pohjanmaa), Ikaalisissa (Pirkanmaa) ja Uudessakaupungissa (Varsinais-Suomi). Sastamalassa (Pirkanmaa) järjestetään kolmea valtionavustusta saavaa kulttuuritapahtumaa.

18.5 Taiteen perusopetuksen toimipisteiden sijainti

Valtaosa Satakunnan taiteen perusopetuksen päätoimipisteistä sijaitsee asukasluvultaan maakunnan suurimmassa kunnassa Porissa (Kartat 18.9 ja 18.10). Useampia taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä toimii myös asukasluvultaan maakunnan toiseksi suurimmassa Rauman kunnassa, viidenneksi suurimmassa Kankaanpään kunnassa ja kuudenneksi suurimmassa Huittisten kunnassa. Kolmanneksi suurimmassa Ulvilassa ja neljänneksi suurimmassa Eurassa toimii kummassakin yksi taiteen perusopetuksen päätoimipiste.

Porissa tarjottiin taiteen perusopetusta tiedossa olevista taiteenaloista kattavimmin: kaupungissa toimi oppilaitoksia musiikin, visuaalisten taiteiden ja tanssin aloilta. Suurin osa taiteen perusopetuksen päätoimipisteiden antamasta opetuksesta tarjottiin Satakunnassa musiikin alalla.

Tieto taiteen perusopetuksen nettokustannuksista puuttui Satakunnassa kahdeksan kunnan osalta. Tiedossa olevat asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maakunnan kunnista korkeimmat Huittisissa (63 €/asukas) ja Kankaanpäässä (47 €/asukas), joissa kummassakin toimii kaksi taiteen perusopetuksen päätoimipistettä. Sekä Porissa että Raumalla taiteen perusopetuksen nettokustannukset olivat 24 €/asukas.

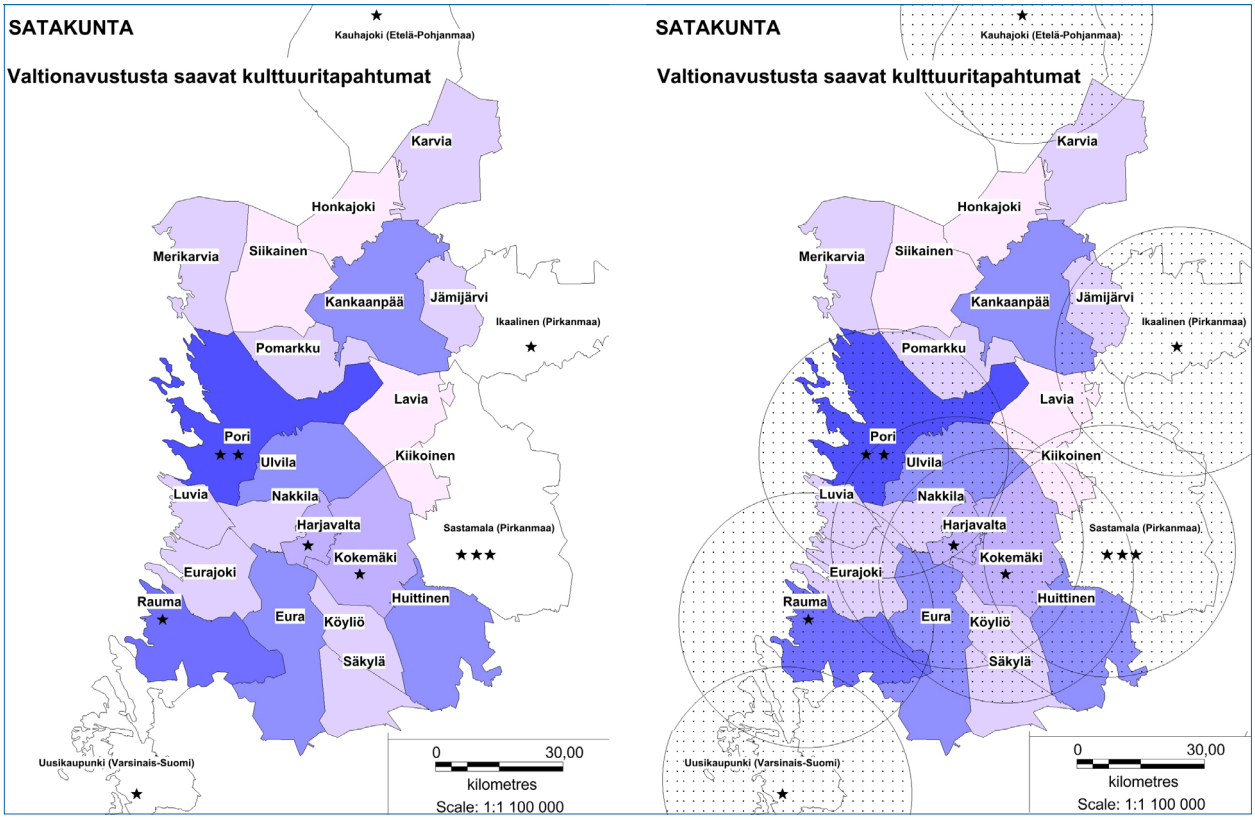

Kartat 18.7–18.8. Valtionavustusta saavat kulttuuritapahtumat Satakunnassa ja lähikunnissa 30 kilometrin säteellä[26]

Matalimmat taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Satakunnassa kunnissa, joissa ei toiminut taiteen perusopetuksen päätoimipisteitä.

18.6 Kulttuuriala kansalaisopistoissa

Satakunnassa sijaitsee yhteensä 12 kansalaisopistoa, joista osa toimii vain Satakunnan alueella ja osa maakuntarajojen yli (Kartta 18.11). Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat vuonna 2009 huomattavasti muita kuntia korkeammat Merikarvialla (84 €/asukas). Kunnassa myös yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston nettokustannukset (Kartta 18.17) kuuluivat maakunnan korkeimpiin. Matalimmat kansalaisopistojen vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat Nakkilassa (3 €/asukas) ja Luvialla (5 €/asukas), joissa taas yhteenlasketut kustannukset kuuluivat maakunnan matalimpiin.

Kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maakunnassa verraten matalat: Satakunnan kuntien asukaskohtaisten nettokustannusten keskiarvo oli 19,8 €/asukas, kun taas kaikkien Suomen kuntien keskiarvo oli 29,2 €/asukas.

Kulttuurialan opetustuntien osuus kaikista opetustunneista oli maakunnassa toimivista kansalaisopistoista korkein Ulvilassa (76,9 %). Matalin kulttuurialan opetustuntien osuus oli Huittisissa (57,6 %), jossa vapaan sivistystyön nettokustannukset olivat vuonna 2009 maakunnan kunnista toiseksi korkeimmat (46 €/asukas).

18.7 Yleisen kulttuuritoimen työntekijät

Viidessä Satakunnan kunnassa toimi vuonna 2011 yksi tai useampi päätoiminen yleisen kulttuuritoimen työntekijä (Kartta 18.12). Poria lukuun ottamatta yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset kuuluivat näissä kunnissa maakunnan korkeimpiin. Porissa, jossa päätoimisia kulttuuritoimen työntekijöitä oli yhdeksän, yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat 10 €/asukas.

Yleiseen kulttuuritoimeen kohdistui eniten henkilötyövuosia asukasluvultaan maakunnan suurimmissa

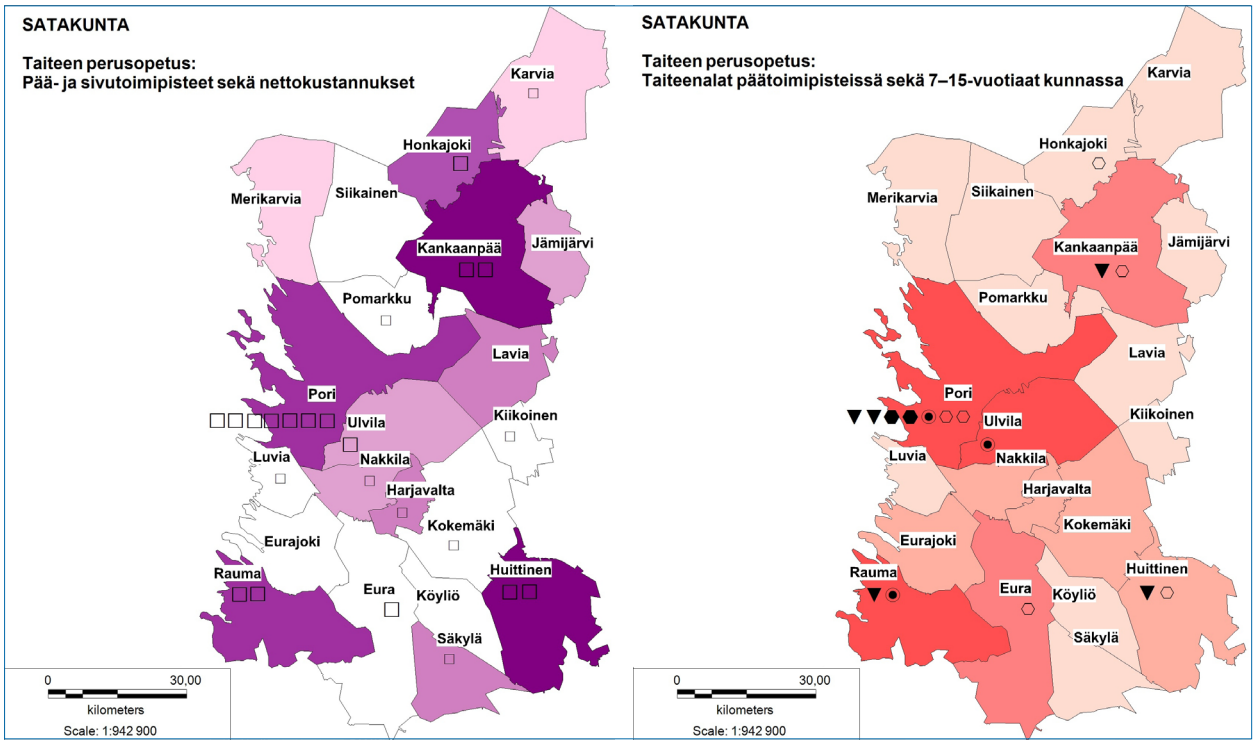

Kartat 18.9–18.10. Taiteen perusopetus Satakunnassa: 18.9) taiteen perusopetuksen pää- ja sivutoimipisteet sekä taiteen perusopetuksen nettokustannukset, 18.10) taiteen perusopetuksen päätoimipisteiden taiteenalat ja 7–15-vuotiaat kunnassa

kunnissa (Kartta 18.13). Kuitenkin esimerkiksi viidenneksi suurimmassa Kankaanpäässä ja kuudenneksi suurimmassa Huittisissa yleiseen kulttuuritoimeen kohdistuvat henkilötyövuodet olivat maakunnan matalimpia. Näissä kunnissa myös yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset olivat varsin matalat.

Yleisen kulttuuritoimen palvelut toteutetaan ostopalveluna asukasluvultaan maakunnan toiseksi pienimmässä Siikaisten kunnassa.

18.8 Kulttuurin nettokustannukset

Yleisen kulttuuritoimen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 18.14) olivat Satakunnassa vuonna 2009 korkeimmat asukasluvultaan pienissä, maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa, joissa on niukasti tarjolla tarkasteltavia kulttuuripalveluita. Runsaasti palveluja tarjoavassa Porissa taas yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat keskitasoa maakunnan kaikkiin kuntiin nähden (Porin nettokustannukset 10 €/asukas, maakunnan keskiarvo 8,4 €/asukas).

Yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden nettokustannukset (Kartta 18.15) taas olivat maakunnan kunnista korkeimmat Porissa (105 €/asukas), jossa toimii saman verran valtionosuuslaitoksia kuin väkiluvultaan maakunnan toiseksi suurimmassa kaupungissa Raumalla. Raumalla yhteenlasketut kustannukset olivat maakunnan kolmanneksi korkeimmat (56 €/asukas). Toiseksi korkeimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Harjavallassa (68 €/asukas), jossa toimii yksi valtionosuusmuseo. Matalimmat yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden nettokustannukset olivat niissä kunnissa, joissa myös yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat matalat: Pomarkun ja Lavian kunnissa ei ollut lainkaan

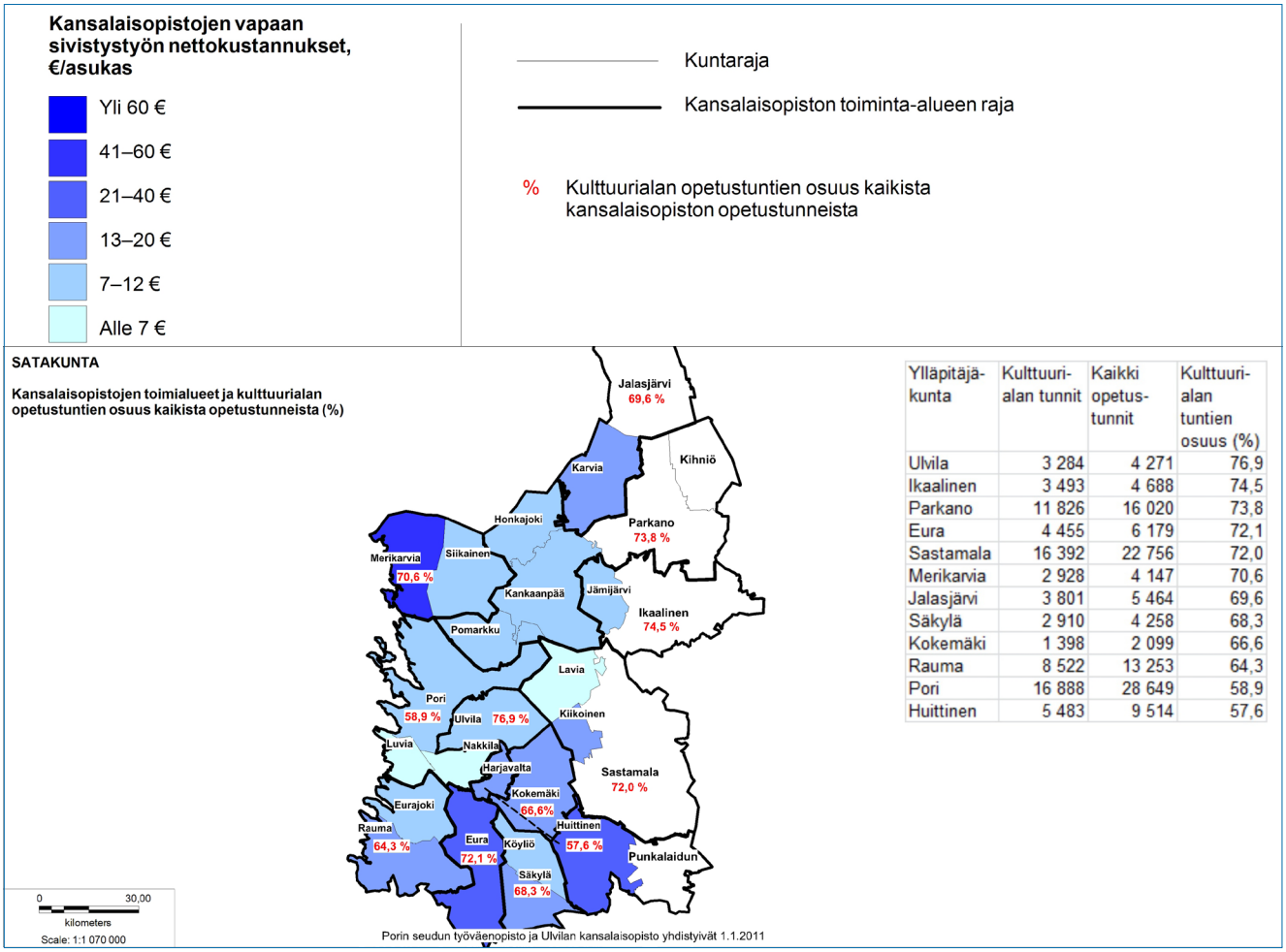

Ylläpitäjä-kunta	Kulttuuri-alan tunnit	Kaikki opetus-tunnit	Kulttuuri-alan tuntien osuus (%)
Ulvila	3 284	4 271	76,9
Ikaalinen	3 493	4 688	74,5
Parkano	11 826	16 020	73,8
Eura	4 455	6 179	72,1
Sastamala	16 392	22 756	72,0
Merikarvia	2 928	4 147	70,6
Jalasjärvi	3 801	5 464	69,6
Säkylä	2 910	4 258	68,3
Kokemäki	1 398	2 099	66,6
Rauma	8 522	13 253	64,3
Pori	16 888	28 649	58,9
Huittinen	5 483	9 514	57,6

Kartta 18.11. Kansalaisopistot ja kulttuurialan opetustunnit Satakunnassa

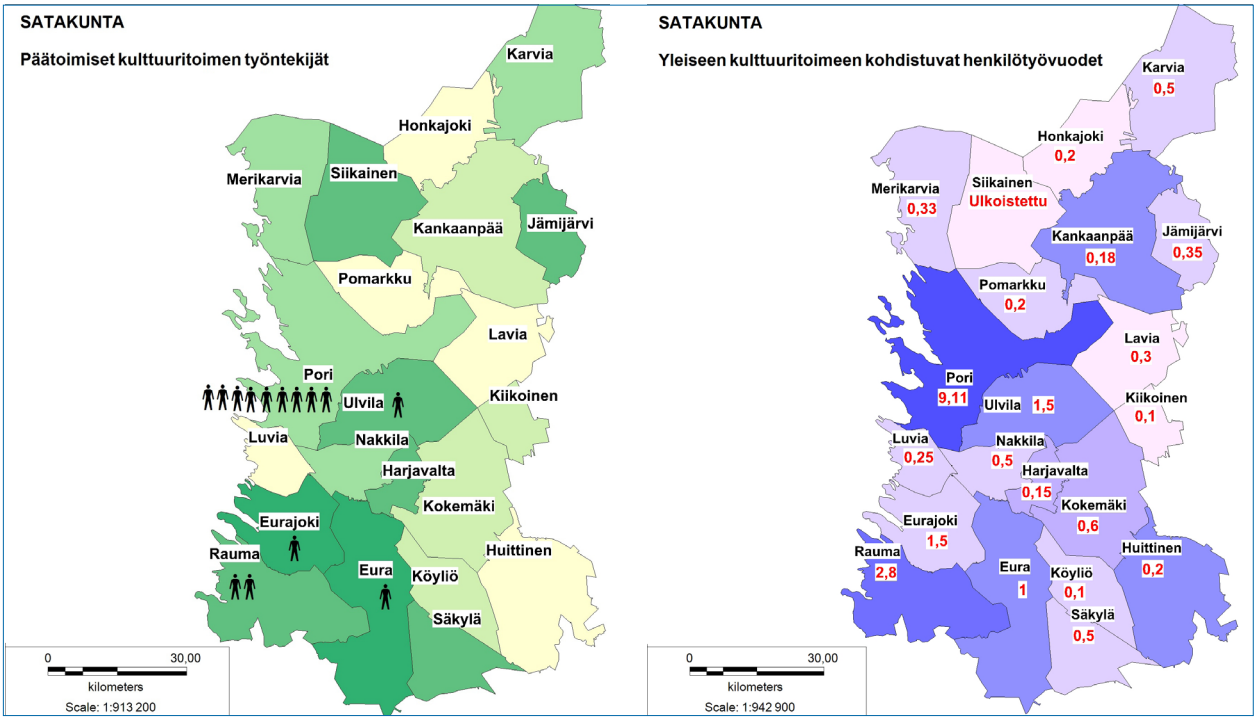

Kartat 18.12–18.13. Yleisen kulttuuritoimen työntekijät Satakunnassa: 18.12) päätoimiset työntekijät ja yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset, 18.13) yleiseen kulttuuritoimeen kohdistuvat henkilötyövuodet (kaikki kulttuuritoimen työntekijät yhteensä)

kustannuksia museoiden, teattereiden ja orkestereiden osalta.

Kirjaston asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 18.16) olivat maakunnan korkeimmat runsaasti tarkasteltavia kulttuuripalveluja tarjoavassa Rauman kaupungissa (65 €/asukas). Sen sijaan Porissa kirjaston nettokustannukset (50 €/asukas) olivat maakunnan keskitasoa. Useissa maakunnan kunnissa, joissa yleisen kulttuuritoimen nettokustannukset olivat matalat (Köyliö, Kiikoinen, Lavia, Huittinen), kirjaston nettokustannukset olivat varsin korkeat. Kuitenkin osassa kunnista sekä yleisen kulttuuritoimen että kirjaston nettokustannukset kuuluivat maakunnan matalimpiin (Pomarkku, Kokemäki, Kankaanpää, Honkajoki).

Yhteenlasketut yleisen kulttuuritoimen, museoiden, teattereiden ja orkestereiden sekä kirjaston asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 18.17) olivat korkeimpia kolmessa maakunnan kaupunkimaisessa kunnassa: Porissa (155 €/asukas), Raumalla (121 €/asukas) ja Harjavallassa (111 €/asukas). Neljänneksi korkeimmat yhteenlasketut kustannukset olivat Köyliössä (70 €/asukas), jossa ei toimi kartoissa 18.1 ja 18.2 tarkasteltavia kulttuuripalveluja, mutta jossa kirjaston nettokustannukset olivat Rauman jälkeen maakunnan toiseksi korkeimmat. Yhteenlasketut kustannukset olivat maakunnan matalimpia kunnissa, joissa toimii niukasti tarkasteltavia kulttuuripalveluja.

Edellä tarkastellut taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 18.9) olivat maakunnan korkeimmat Huittisissa ja Kankaanpäässä, joissa taas yhteenlasketut kustannukset (Kartta 18.17) kuuluivat maakunnan matalimpiin. Taiteen perusopetuksen asukaskohtaiset nettokustannukset kuuluivat maakunnan korkeimpiin myös Porissa ja Raumalla, joissa myös yhteenlasketut nettokustannukset olivat maakunnan kunnista korkeimmat. Näistä kunnista Raumalla myös kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset (Kartta 18.11) kuuluivat maakunnan korkeimpiin. Porissa taas kustannukset alittivat maakunnan kuntien keskiarvon.

Matalimmat kansalaisopistojen vapaan sivistystyön asukaskohtaiset nettokustannukset olivat Lavian, Luvian ja Nakkilan kunnissa, joissa myös yhteenlasketut kustannukset (Kartta 18.17) olivat maakunnan kunnista matalimpia.

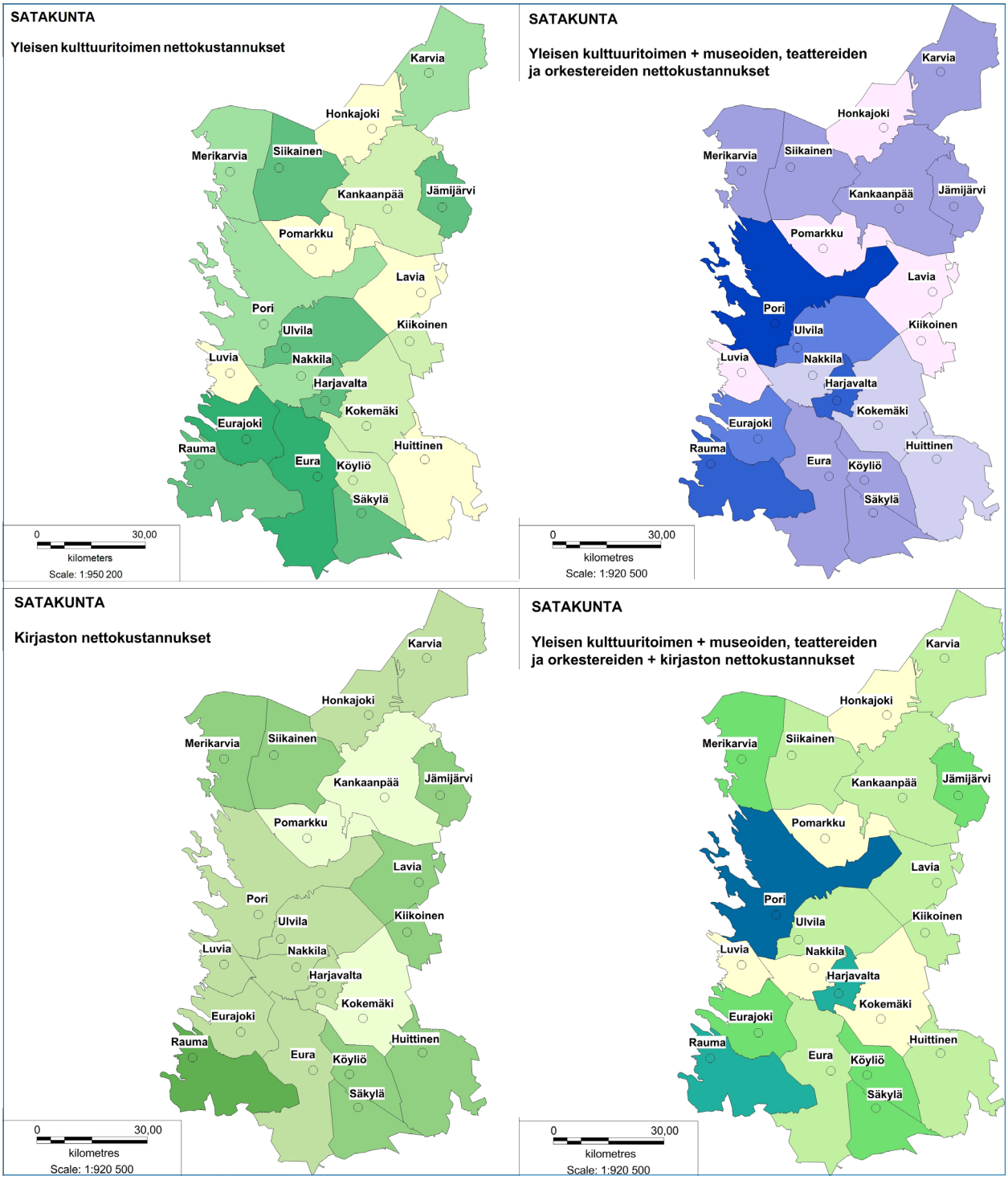

Kartat 18.14–18.17. Asukaskohtaiset nettokustannukset Satakunnassa: 18.14) yleinen kulttuuritoimi, 18.15) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit, 18.16) kirjasto, 18.17) yleinen kulttuuritoimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto

Taulukko 18.2.

Kunta	Nettokustannukset, €/asukas						Asukkaat 31.12.2010	7–15-vuotiaat	Pää-toimiset yl. kulttuuri-toimen työntekijät	Yl. kulttuuri-toimeen kohdistuvat henkilö-työvuodet yhteensä
	Yl. kult-tuuri-toimi	Yl. kulttuuri-toimi + museot, teatterit ja orkesterit	Kir-jasto	Yl. kulttuuri-toimi + museot, teatterit ja orkesterit + kirjasto	Taiteen perus-opetus	Kansalais-opistojen vapaa sivistystyö				
Eura	20	20	45	65	Ei tietoa	34	12 507	1303	1	1
Eurajoki	27	27	42	69	Ei tietoa	11	5 923	642	1	1,5
Harjavalta	12	68	43	111	7	18	7 540	711	-	0,15
Honkajoki	2	3	40	43	10	14	1 878	155	-	0,2
Huittinen	2	6	51	57	63	46	10 663	983	-	0,2
Jämijärvi	12	12	57	69	3	10	2 041	231	-	0,35
Kankaanpää	4	17	36	53	47	12	12 135	1159	-	0,18
Karvia	8	12	44	56	3	17	2 643	245	-	0,5
Kiikoinen	3	3	58	61	Ei tietoa	16	1 269	135	-	0,1
Kokemäki	3	9	39	48	Ei tietoa	19	7 987	714	-	0,6
Köyliö	4	11	59	70	Ei tietoa	12	2 824	292	-	0,1
Lavia	1	1	58	59	5	7	1 994	166	-	0,3
Luvia	2	4	43	47	Ei tietoa	5	3 322	337	-	0,25
Merikarvia	6	12	57	69	2	84	3 347	280	-	0,33
Nakkila	7	7	43	50	3	3	5 788	647	-	0,5
Pomarkku	2	2	33	35	Ei tietoa	12	2 460	252	-	0,2
Pori	10	105	50	155	24	14	83 032	7593	9	9,11
Rauma	13	56	65	121	24	27	39 715	3660	2	2,8
Siikainen	12	11	52	63	Ei tietoa	11	1 654	171	-	Ulkoistettu
Säkylä	12	12	55	67	6	30	4 703	434	-	0,5
Ulvila	15	21	43	64	4	14	13 606	1530	1	1,5